

Memo meicirculaire 2024 gemeentefonds -> gemeente Dinkelland

Algemeen

Meestal verschijnen jaarlijks drie circulaire. In mei, september en december. Mei geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september van de vertaling van de Miljoenennota, december rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. Dit is dus de eerste circulaire van dit jaar.

De belangrijkste onderwerpen in deze meicirculaire zijn: De hoogte, omvang en de groei (het accres) van de algemene uitkering, incidentele compensatie vanaf 2024 tot en met 2029, schrappen van de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026, afrekening btw compensatiefonds 2023, een vijftiental taakmutaties en inkomensmaatstaven OZB.

Hoogte en omvang algemene uitkering

De hoogte en omvang van de algemene uitkering uit de meicirculaire 2024 laat het volgende meerjarige verloop zien:

gemeente Dinkelland	2024	2025	2026	2027	2028
stand decembercirculaire 2023	46.640	49.105	46.471	48.018	49.331
stand mei circulaire 2024	47.918	49.105	47.388	48.810	50.172
Saldo	1.278	-	917	792	841

Accres

Vanaf 2024 is het accres gekoppeld aan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Het volume accres is gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 tot en met t-2) van de ontwikkeling van het bbp. Door het toepassen van de ontwikkeling van het bbp vanaf 2024 zijn de tranches voor de jaren 2024 en 2025 lager dan in de Miljoenennota 2024. Verder worden de tranches voor de jaren 2024 en 2025 structureel opgenomen in plaats van incidenteel. Hierdoor is het volume accres voor de jaren 2024 en 2025 lager dan in de septembercirculaire 2023 en vanaf 2026 en verder hoger.

Het LPO (loon – en prijs ontwikkeling) accres is in de meicirculaire eerst geactualiseerd voor de macro-economische cijfers van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2024. Vervolgens is de indexatie voor loon-en prijsontwikkeling vanaf 2024 gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product (pbbp). Deze mutatie laat meerjarig een negatief effect zien. In verband met het vervroegen van de gewijzigde bbp-indexatie dalen het volume en LPO accres voor de jaren 2024 tot en met 2029. De overgang van de oude ‘trap-op-trap-af’-systematiek naar bbp heeft een negatief effect op de hoogte van de algemene uitkering.

Te ramen (stel)posten

In onderstaande tabel wordt het effect van de meicirculaire op de diverse stelposten weergegeven:

te ramen (stel)posten	2024	2025	2026	2027	2028
- schrappen stelpost opschalingskorting		800	-800	-800	-800
- afboeken stelpost nadeel lage inkomens		344	325	336	345
- afboeken stelpost vergoeding jeugd		-540			
- stelpost looncompensatie	-	-47	43	13	-17
- stelpost prijscompensatie	-20	-595	-790	-831	-871
- stelpost loon en prijs verbonden partijen	-	-	-85	-145	-205
- participatie	-229	-147	-144	-129	-115
Totaal te ramen (stel)posten	-249	-185	-1.451	-1.556	-1.663

(schrappen stelpost) Opschalingskorting

Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds, die oploopt tot € 975 miljoen in 2026. Deze korting is opgelegd omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. Sinds 2019 is een stand van de opschalingskorting bereikt van € 300 miljoen. In de meicirculaire 2024 is de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026, een structurele uitname van € 675 miljoen, geschrapt. *Dit betekent voor de gemeente Dinkelland een hogere algemene uitkering vanaf het jaar 2026 van ongeveer € 800.000. Met deze hogere algemene uitkering hadden we in de perspectiefnota 2025 al rekening gehouden door een stelpost te ramen.*

Met het nadeel van € 800.000 voor het jaar 2025 hadden we ook reeds rekening gehouden in de perspectiefnota 2025. Onderdeel van de zogenaamde “deal met het rijk” was namelijk dat de gemeenten voor een bedrag van € 675 miljoen (voor Dinkelland € 800.000) zouden bijdragen aan het oplossen van de begrotingstekort 2025 bij het Rijk.

(afboeken stelpost) lage inkomens

In de perspectiefnota 2025 hebben we gemeld dat in de decembercirculaire 2023 een actualisatie heeft plaatsgevonden van de maatstaf huishoudens met een laag inkomen met drempel. Waar we tijdens het analyseren en berekenen van decembercirculaire 2023 nog uitgingen van alleen een incidenteel effect in het jaar 2024 heeft het rijk inmiddels laten weten dat deze actualisatie een structureel karakter heeft en dus meerjarig doorwerkt. De daadwerkelijke verwerking en aanpassing zit in deze meicirculaire 2024. *Vooruitlopend daarop hebben wij in de perspectiefnota 2025 al rekening gehouden met deze tegenvaller en ramen daarom een stelpost. Nu de algemene uitkering daadwerkelijk is aangepast kan de geraamde stelpost komen te vervallen.*

(afboeken stelpost) vergoeding jeugd

In de meicirculaire 2024 is opgenomen dat de geraamde extra besparing van het Rijk van € 500 miljoen voor 2025 komt te vervallen, omdat de maatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn gerealiseerd. Uitgangspunt is dat het vervallen van de extra korting geen budgettair effect heeft. Het verloopt budgettair neutraal, omdat gemeenten in de begroting voor Jeugdzorg rekening mochten houden met de voorgenomen besparing en een lagere raming van de uitgaven. *Wij hebben hier een stelpost voor opgenomen voor een bedrag van € 540.000. Deze stelpost kan nu worden geschrapt omdat de algemene uitkering inderdaad is bijgesteld.*

Stelposten loon- en prijscompensatie

De indexcijfers uit de meicirculaire 2025 zijn licht hoger dan de cijfers uit de septembercirculaire 2023. Wij hebben onze (meerjarige) stelposten aangepast aan deze meest actuele cijfers.

Participatie

De omvang van de integratie uitkering participatie is vanaf het jaar 2024 gestegen door een loon – en prijsbijstelling. Daarnaast heeft in de meicirculaire 2024 een actualisatie van de verdeelsystematiek voor het onderdeel sociale werkvoorziening plaatsgevonden. *Dit alles betekent voor de gemeente Dinkelland met ingang van het jaar 2024 een hogere uitkering participatie. Conform bestaand beleid voegen wij deze hogere uitkering met ingang van het jaar 2024 toe aan de raming voor participatie / sociale werkvoorziening.*

Taakmutaties

Het saldo van de hogere algemene uitkering is geen pure “winst”. We dienen rekening te houden met de taakmutaties die benoemd zijn door het rijk. Taakmutaties zijn middelen die met een bepaald oogmerk aan het gemeentefonds zijn toegevoegd of onttrokken, maar waar geen bestedingsverplichting aan ten grondslag ligt. Wanneer ze nieuw zijn worden ze eenmalig afzonderlijk benoemd om inzicht te creëren waaraan het rijk meer of minder geld gaat besteden. Maar het uitgangspunt van de gehele algemene uitkering is en blijft dat de middelen vrij aanwendbaar zijn. Binnen de gemeente Dinkelland kennen we de lijn dat voor deze taakmutaties een stelpost wordt opgenomen in afwachting van te ontwikkelen beleid. Zodra door college en raad wordt ingestemd met het ontwikkelde beleid kan een beroep worden gedaan op deze stelpost(en). Indien ervoor wordt gekozen geen beleid te ontwikkelen dan kan de stelpost vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.

De taakmutaties die in de meicirculaire 2024 zijn benoemd en die van toepassing zijn op de gemeente Dinkelland zijn:

te ramen taakmutaties	2024	2025	2026	2027	2028
Dienstverlening aanpak armoede en schulden	-28	-28	-28	-28	-28
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-33	-33	-33	-33	-33
Vrijval compensatieregelingen Voogdij 18+		-37	-37	-37	-37
Armoedebestrijding kinderen		11	11	11	11
Bommenregeling	-49				
uitvoeringskosten omgevingswet	-189				
Totaal te ramen taakmutaties	-299	-87	-87	-87	-87

Toelichting per taakmutatie

Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden

Vanuit de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden, die in juli 2022 aan de Tweede Kamer is gepresenteerd, heeft het kabinet via het gemeentefonds € 40 miljoen aan structurele middelen voor betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn voor 2023 incidenteel aan gemeenten beschikbaar gesteld. De toekenning vanaf 2024 zal structureel plaatsvinden om gemeenten verder in staat te stellen om strategisch en doelgericht te handelen en hun activiteiten uit te breiden zoals het verdubbelen van het gebruik van schuldhelpverlening en het bevorderen van activiteiten om armoede onder kinderen te bestrijden. *Voor de gemeente Dinkelland gaat het om structureel bedrag van € 28.000 waarvoor in eerste instantie een stelpost wordt geraamd in afwachting van te ontwikkelen beleid. Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat de gemeente Dinkelland met ingang van het jaar 2024 via de algemene middelen aanvullend heeft ingezet op extra preventie binnen het sociaal domein. Als onderdeel hiervan is een algemeen preventiebudget van € 100.000 beschikbaar gesteld voor onder andere armoedebeleid. Overwogen kan worden de middelen die we ontvangen via de algemene uitkering aan te merken als compensatie voor de reeds gepleegde inzet via de algemene middelen.*

Werkdrukverlaging jeugdbescherming

In oktober 2023 hebben het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en de VNG een bestuurlijk akkoord gesloten over het verlagen van de werkdruk in de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering door de gecertificeerde instellingen (GI's). Hiervoor is € 60 miljoen benodigd. In het bestuurlijk akkoord is afgesproken dat het ministerie van JenV vanaf 2024 structureel jaarlijks € 30 miljoen bijdraagt aan deze werkdrukverlaging. Het bestuurlijk akkoord is van kracht, tot het moment dat een wettelijke regeling voor het Toekomstscenario of een wettelijke regeling voor een landelijk tarief voor maatregelen van jeugdbescherming en jeugdreclassering in werking treedt, al dan niet als onderdeel van een wettelijke regeling ter implementatie van de Hervormingsagenda. Met het bestuurlijk akkoord zijn afspraken gemaakt hoe gemeenten en GI's aan de hand van het inlooppad stapsgewijs toewerken naar het landelijk tarief. Met dit inlooppad wordt het landelijk tarief en de daarbij passende werkdruk zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 1 januari 2026 gerealiseerd. Zie het bestuurlijk akkoord voor nadere informatie over het landelijke tarief.

Vrijval reservering compensatieregelingen Voogdij 18+

In de meicirculaire 2022 is het budget van de integratie-uitkering Voogdij 18+ overgeheveld naar de algemene uitkering. Zie paragraaf 2.2-17 en 3.2-1 van die circulaire. Op de integratie-uitkering is een reservering achtergebleven voor eventueel nog toe te kennen compensatieregelingen. Dit restbudget (€ 32,1 miljoen) wordt nu voor 2025 en verder overgeheveld naar de algemene uitkering.

Armoedebestrijding kinderen

In de decembercirculaire 2016 zijn gemeenten geïnformeerd over de € 85 miljoen die vanaf 2017 structureel beschikbaar is gesteld voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Jaarlijks vindt in de meicirculaire actualisatie plaats van de verdeling. De middelen worden verdeeld op basis van CBS-gegevens over kinderen met een kans op armoede. De verdeling over de gemeenten voor 2025 en verder is gebaseerd op gegevens over het jaar 2021.

Bommenregeling

Gemeenten kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage in de gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog (WOII). Het is een regeling van gemeenten, vóór gemeenten: De idee achter de regeling is, conform de doelstelling van het gemeentefonds, dat gemeenten die veel kosten hebben op het gebied van het ruimen van ontplofbare oorlogsresten, hier beperkt financieel nadeel van ondervinden ten opzichte van andere gemeenten die hier niet mee te maken hebben. Alle uitkeringen in het kader van de bommenregeling worden door alle gemeenten gezamenlijk gedragen. *De gemeente Dinkelland heeft een beroep gedaan op deze regeling voor het ruimen van explosieven aan de Voortsweg in Saasveld. Met de vergoeding die we nu ontvangen via de algemene uitkering is reeds rekening gehouden in de jaarstukken 2023.*

Uitvoeringskosten Omgevingswet

De financiële middelen vanuit het Coalitieakkoord (CA) van het kabinet-Rutte IV worden ingezet voor het bereiken van de doelen van de Omgevingswet. Met het uitkeren van deze € 71,5 miljoen in 2024

kunnen de ontvangende partijen in hun transitie ervoor zorgdragen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld zijn en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Er volgt nog een stelsevaluatie, waarbij de daadwerkelijk gemaakte kosten in kaart worden gebracht. Op de aanvullende post bij het ministerie van Financiën staat nog een reservering van in totaal ruim € 80 miljoen in 2025 voor gemeenten. Deze middelen zullen naar verwachting in een volgende circulaire worden toegevoegd aan het gemeentefonds. De gemeenten ontvangen een uitkering op basis van een vast bedrag (15 procent van het totaal), het aantal inwoners (60 procent) en landoppervlak (25 procent). *Voor de gemeente Dinkelland gaat het om een incidenteel hogere algemene uitkering voor het jaar 2024 van € 189.000. In eerste instantie wordt hiervoor een stelpost geraamd in afwachting van te ontwikkelen beleid. Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat de gemeente Dinkelland via de algemene middelen structureel heeft ingezet op de omgevingswet. Deze structurele (stel)post ten bedrage van € 50.000 is inmiddels overgeheveld naar Noaberkracht omdat daar de uitvoering plaatsvindt. Overwogen kan worden de middelen die we ontvangen via de algemene uitkering aan te merken als compensatie voor de reeds gepleegde inzet via de algemene middelen. In het programmajournaal 2024 komen wij hier op terug.*

Budgettaire effect

Meicirculaire 2024	2024	2025	2026	2027	2028
Hogere algemeen uitkering	1.278	-	917	792	841
Totaal te ramen (stel)posten	-249	-185	-1.451	-1.556	-1.663
Totaal te ramen taakmutaties	-299	-87	-87	-87	-87
Totaal	730	-272	-621	-851	-909

Vervolg

De vertaling van de algemene uitkering en de voordelige budgettaire consequenties daarvan voor het jaar 2024 nemen we mee in het programmajournaal 2024.

De meerjarige consequenties vanuit de mei circulaire 2024 leveren vanaf het jaar 2025 een verslechtering op van het gepresenteerde herziene meerjarige saldo uit de perspectiefnota 2024-2028. Deze meerjarige consequenties voor onze meerjarige begroting betrekken we bij het opstellen van de begroting 2025.

Zowel bij het programmajournaal 2024 als bij de begroting 2025 worden ook de overige (financiële) mutaties in beeld gebracht waarna een totaalbeeld van het herziene meerjarige saldo over de jaren 2024 tot en met 2028 ontstaat.